

Valsts pētījumu programmas
**"Bioloģiskās daudzveidības prioritāro
rīcību programmā noteikto pētījumu
izstrāde"**

projektu pieteikumu atklātā konkursa
izvērtēšanas pārskats

SATURA RĀDĪTĀJS

PAR KONKURSU	3
IZVĒRTĒŠANA	7
PROJEKTA ĪSTENOŠANA	8
EKSPERTU ATZIŅAS	9
Zinātniskā izcilība	9
Ietekme	9
Ieviešana	10

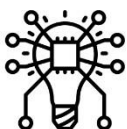
PAR KONKURSU

Latvijas Zinātnes padome (turpmāk - Padome), saskaņā ar Zinātniskās darbības likumu, 2018. gada 4.septembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" (turpmāk - MK noteikumi) un 2024. gada 2. aprīļa Ministru kabineta rīkojumu Nr. 525 "Par valsts pētījumu programmu "Bioloģiskās daudzveidības prioritāro rīcību programmā noteikto pētījumu izstrāde" (turpmāk- MK rīkojums) 2024. gada 19.jūlijā izsludināja Valsts pētījumu programmas "Bioloģiskās daudzveidības prioritāro rīcību programmā noteikto pētījumu izstrāde" (turpmāk-programma) projektu pieteikumu atklāto konkursu.

Programmu izstrādāja Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija, sadarbojoties ar ministrijas izveidotu programmas stratēģiskās vadības padomi, kuras uzdevums bija konsultēt ministriju par programmas stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem, sniegt priekšlikumus programmas pilnveidei un izvērtēt programmas sasniegtos rezultātus pēc tās noslēguma. Stratēģiskās vadības padomes locekļu sastāvā bija pārstāvji no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Zemkopības ministrijas, Klimata un enerģētikas ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži". Par programmas īstenošanu atbildīga ir Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija. Programmas projektu konkursu atvērtā veidā, nodrošinot starptautisku ārējo ekspertīzi projektu izvērtēšanā, organizēja un īstenoja Padome.

Programmas virsmērķis – ir radīt jaunas zināšanas un risinājumus dabas aizsardzības un sociālekonomisko interešu salāgošanai mainīgajos klimata apstākļos.

Programmas mērķis ir pamatojuma izstrāde atbilstošu aizsardzības pasākumu plānošanai un veikšanai, lai sasniegtu Sugu un biotopu aizsardzības likumā definēto labvēlīgas aizsardzības statusu.

Stratēģisko mērķu sasniegšanai tika noteikti sekojoši uzdevumi:

1. nodrošināt zināšanu bāzes palielināšanu Latvijas un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos ietvertu dabas aizsardzības pasākumu noteikšanai, sociāli ekonomisko faktoru un klimata pārmaiņu ietekmju

izvērtējumam ES nozīmes sugām un ES nozīmes biotopiem, kuru aizsardzības statusa novērtējums ir nelabvēlīgs;

2. nodrošināt zināšanu bāzes palielināšanu par sugu ekoloģiju, apdraudējumiem un izplatību tām ES nozīmes sugām un biotopiem, kuru aizsardzības statusa novērtējums nav zināms;
3. izstrādāt zinātniski pamatotus priekšlikumus optimālai ES nozīmes sugu un biotopu telpiskai savienotībai (konektivitātei), iekļaujot vienotā dabas teritoriju tīklā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroiegumus un ārpus aizsargājamo dabas teritoriju tīkla esošos biotopus un sugu dzīvotnes;
4. nodrošināt pētījumus par biotopu dinamiku, ko ietekmē dažādas apsaimniekošanas metodes un klimata mainība, nodrošināt ekosistēmu pakalpojumu un vērtību novērtēšanu, lai noteiktu prioritātes aizsardzības pasākumu plānošanai, ņemot vērā izmaksu efektivitāti, kā arī izstrādāt un aprobēt bioloģiskās daudzveidības ilgtspējas, dabas aizsardzības un atjaunošanas ekonomisko modeļus (izveidot kompensējošo pasākumu katalogu, novērtēt ietekmes mazināšanas un kompensējošo pasākumu pakāpi).

Programmai tika noteikti arī **horizontālie uzdevumi**:

1. veidot un attīstīt starpdisciplināras zinātnieku grupas bioloģiskās daudzveidības izaicinājumu risināšanai nacionālā un starptautiskā līmenī;
2. attīstīt zinātnisko darbību šādos virzienos:
  - sadarbība ar dabas aizsardzībā iesaistītajiem sociālajiem partneriem (piemēram, saimnieciskās darbības veicējiem, sabiedrības mērķa grupām, nozaru profesionālajām organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm);
  - iesaistīšanās izglītības procesā, attīstot ar programmas mērķiem un uzdevumiem saistītus maģistrantūras studiju kursus un programmas;
  - iesaistīšanās starptautiskos pētniecības un attīstības projektos;
  - zināšanu un labās prakses pārnese;
3. nodrošināt komunikāciju par pētniecību, tās rezultātiem un to pamanāmību sabiedrībā;
4. nodrošināt pētniecības rezultātu publisku pieejamību, tai skaitā publicēt rezultātus brīvpiekļuves žurnālos un deponēt jauniegūtos pētniecības datus pētniecības datu repositārijos, veicinot datu atkārtotu izmantošanu atbilstoši "FAIR" principiem (atrodamība, pieejamība, sadarbība, atkārtota

lietojamība) un zināšanu un labās prakses pārnesi.

Programmas īstenošanas laikā sagaidāms viens vai vairāki šādi **projekta rezultāti**:

1. veikti pētījumi dabas aizsardzības pasākumu attīstībai attiecībā uz esošo prasību izpildi un atbilstoši jaunajām ES iniciatīvām, publiskoti trīs ziņojumi par pētījumu rezultātiem ar identificētiem veicamajiem aizsardzības pasākumiem;
2. izstrādāts viens telpiskais modelis savienotības (konektivitātes) alternatīvu salīdzināšanai;
3. zinātniskie raksti publicēti *Web of Science* vai SCOPUS datubāzēs iekļautajos žurnālos vai rakstu krājumos;
4. jauniegūtie pētniecības dati deponēti atvērto pētniecības datu repozitorijos, veicinot datu atkārtotu izmantošanu atbilstoši "FAIR" principiem (atrodamība, pieejamība, sadarbība, atkārtota lietojamība).

Programmas īstenošanai tika paredzēti valsts budžeta līdzekļi 1 674 000 eiro apmērā. Konkursa ietvaros ir plānots finansēt trīs projektus, saskaņā ar definētajiem uzdevumiem MK rīkojuma 6.punktā. Katram uzdevumam tika noteikts šāds maksimālais projekta finansējums:

1. MK rīkojuma 6.1. un 6.2. apakšpunkta uzdevumam – 1 097 400 euro (viens miljons deviņdesmit septiņi tūkstoši četri simti euro);
2. MK rīkojuma 6.3. apakšpunkta uzdevumam – 167 400 euro (viens simts sešdesmit septiņi tūkstoši četri simti euro);
3. MK rīkojuma 6.4. apakšpunkta uzdevumam – 409 200 euro (četri simti deviņi tūkstoši divi simti euro).

Projekta īstenošanas periods ir 27 mēneši. Konkursā varēja piedalīties Latvijas Republikas zinātniskās institūcijas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā un kas atbilst pētniecības organizācijas definīcijai. Kā sadarbības partneris varēja piedalīties arī valsts institūcija, kurai zinātniskās darbības veikšana ir noteikta ar ārējo tiesību aktu, nolikumā vai statūtos.

PROJEKTU PIETEIKUMI

1. **Atbilstoši MK rīkojuma 6.1. un 6.2. apakšpunkta uzdevumiem** tika iesniegts **viens** projekta pieteikums.

Augstas izšķirtspējas bioloģiskās daudzveidības kvantificēšana dabas saglabāšanai un apsaimniekošanai: HiQBioDiv (Nr. VPP-VARAM-DABA-2024/1-0002)

Projekta iesniedzējs:

Latvijas Universitāte

sadarbībā ar

Daugavpils Universitāti

Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāti

2. MK rīkojuma **6.3. apakšpunkta uzdevumam** konkurss noslēdzās bez rezultāta.
3. MK rīkojuma **6.4. apakšpunkta uzdevumam** konkurss noslēdzās bez rezultāta.

LZP izvērtēja MK rīkojuma 6.1. un 6.2. apakšpunkta uzdevumiem atbilstošo projekta pieteikumu atbilstību konkursā noteiktajiem administratīvajiem kritērijiem, pēc tam nododot tos zinātniskajai izvērtēšanai ārzemju ekspertiem.

IZVĒRTĒŠANA

Konkursa izvērtēšanai ir noteikti trīs kritēriji ar atšķirīgu svaru kopējā vērtējumā:

“Zinātniskā izcilība”	– 30%	(kritērijs A),
“Ietekme”	– 50%	(kritērijs B),
“Ieviešana”	– 20%	(kritērijs C).

Atbilstoši konkursa nolikumam un Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumiem Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" un ņemot vērā programmas mērķus un tematiskos uzdevumus, katra projekta pieteikuma izvērtēšanai LZP izvēlējās trīs neatkarīgos ārvalstu ekspertus. Tika ievērots *peer review* (līdzinieku vērtēšana) princips, piesaistot ārzemju ekspertus ar līdzīgām zināšanām un ne mazāku pieredzi kā projekta vadītājam attiecīgajās zinātņu nozarēs un pētījumu tematikā. Visa informācija un papildus materiāli ekspertiem tika sniegti angļu valodā.

Katrā kritērijā eksperti varēja piešķirt no 1 līdz 5 punktiem (ar iespēju vērtējumu izteikt ar puspunktu). Kvalitātes sliekšnis bija 3 punkti kritērijos B un C un vismaz 4 punkti kritērijā A, kā arī vismaz 10 punkti visos kritērijos kopā. Ekspertiem tika dots uzdevums vērtējumos ietvert atgriezenisko saiti un rekomendācijas projekta pieteicējiem.

Viens no projekta pieteikuma vērtēšanā iesaistītajiem ekspertiem, ņemot vērā kvalifikāciju un pieredzi, bija atbildīgs par individuālo vērtējumu konsolidēšanu. Katra projekta pieteikuma konsolidētais vērtējums punktos tika aprēķināts, izmantojot formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2)$$

Tika iesniegts viens projekta pieteikums. Saskaņā ar Valsts pētījumu programmas “Bioloģiskās daudzveidības prioritāro rīcību programmā noteikto pētījumu izstrāde” projektu pieteikumu atklātā konkursa nolikuma 42.punktu paneļdiskusija netika organizēta un projekta pieteikuma novērtēšana notika MK noteikumu 25. punktā noteiktajā kārtībā. Projekta pieteikums sasniedza kvalitātes sliekšni gan katrā no kritērijiem, gan visos kritērijos kopumā.

PROJEKTA ĪSTENOŠANA

Valsts pētījumu programmas “Bioloģiskās daudzveidības prioritāro rīcību programmā noteikto pētījumu izstrāde” projektu atklātā konkursa ietvaros bija plānots finansēt vienu projektu MK rīkojuma 5. punktā noteiktajā 6.1. un 6.2. apakšpunkta uzdevumā. Konkursa rezultātā tika saņemts 1 projektu pieteikums:

- **VPP-VARAM-DABA-2024/1-0002 “Augstas izšķirtspējas bioloģiskās daudzveidības kvantificēšana dabas saglabāšanai un apsaimniekošanai: HiQBioDiv”** (projekta vadītāja – Latvijas Universitātes asociētais profesors, Dr.biol. Ainārs Auniņš). Projekta īstenošanai piešķirtais finansējums – 1 092 322 EUR.

Projektā “Augstas izšķirtspējas bioloģiskās daudzveidības kvantificēšana dabas saglabāšanai un apsaimniekošanai: HiQBioDiv” tika formulēti šādi mērķi:

- izveidot jaunas telpiski izteiktas sugām un biotopiem raksturīgus bioloģiskās daudzveidības datu slāņus;
- veikt prioritāro teritoriju izvērtēšanu ES aizsargājamo sugu un dzīvotņu aizsardzībai un piedāvāt uzlabojumus aizsargājamo teritoriju tīklā;
- veikt ES aizsargājamo sugu un biotopu ar nezināmu vai nelabvēlīgu aizsardzības statusu padziļinātus ekoloģiskos pētījumus;
- demonstrēt projektā izveidoto un jau pieejamo datu kopu izmantošanu aizsargājamo teritoriju tīkla izvērtēšanā, sociālekonomisko un klimata ietekmes izvērtējumos un apsaimniekošanas plānošanā.

EKSPERTU ATZIŅAS

Ārvalstu zinātniskie eksperti norādīja uz projektu stiprajām un vājajām pusēm, kā arī izteica rekomendācijas.

- Projektā “Augstas izšķirtspējas bioloģiskās daudzveidības kvantificēšana dabas saglabāšanai un apsaimniekošanai: HiQBioDiv”:

Zinātniskā izcilība

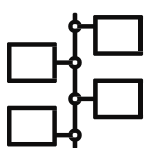
Kopumā šis ir ļoti plašs projekts, kas sasaista sugu kartēšanu, sugu izplatības modelēšanu, trīs izvēlēto paraugsugu bioloģijas izpratni, kāpu un zālāju aizsardzību, sociāli ekonomiskos pasākumus un kultūras ekosistēmu pakalpojumus ar uzsvāru uz Latviju. Kopējais risks ir tāds, ka projekta mērķis ir sasniegt pārāk daudz un tas nebūs izcils nevienā konkrētā pētāmajā tēmā. Projekts kopumā labi atbilst programmas virsmērķim un mērķim. Turklāt bioloģiskās daudzveidības sasaiste ar sociālekonomiskajiem faktoriem, kā ierosināts projektā, ir ļoti novatoriska un risina galvenās dabas aizsardzības zinātnes un prakses problēmas. Projekta mērķis ir pārsniegt Programmā skaidri noteikto, tādējādi veicinot dabas aizsardzības zinātnes attīstību. Tas ir augsta riska komponents un var nebūt pilnībā saderīgs ar konsorcijs pieredzes līmeni. Projekts cieš no ierobežotas saiknes starp dažādiem projekta mērķiem un koncentrēšanās trūkuma.

Ietekme

Raugoties no Latvijas perspektīvas, projekta rezultātā tiks ievākti jauni un sintezēti esošie dati, tādējādi projekts sniegs būtisku ieguldījumu valsts bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanā un saglabāšanā. Projekta rezultāti palīdzēs līdzsvarot vides, sociālās un ekonomiskās intereses un vairo sabiedrības izpratni un pieņemšanu dabas aizsardzības jautājumos. Mērķauditorijas ir labi apzinātas, bet īstenotās sabiedrības informēšanas aktivitātes nav pietiekami detalizēti aprakstītas. No starptautiskās

perspektīvas publikāciju plāns zinātniskās kvalitātes ziņā ir neambiciozs. Apkopotie un sistematizētie dati noteikti veicinās Latvijas pētnieku kapacitāti piedalīties starptautiskos, īpaši ES, projektu konkursos. Tika minēta studentu apmācība, bet kvantitatīvi tā ir slikti izstrādāta. Projekts būtiski nostiprinās zinātniskā personāla un studentu zinātniskās kapacitāti, īpaši bioloģiskās daudzveidības modelēšanā. Šīs prasmes var izmantot turpmākajos pētījumos.

Ieviešana

Trīs augstskolas, kas veic pētījumu, papildina viena otru, un tām ir nepieciešamās zināšanas un pieredze, lai atbalstītu un īstenotu ierosināto projektu. Spēcīga zinātniskā infrastruktūra un galvenās zinātniskās grupas dalībnieku pieredze ir tādā līmenī, kas nodrošina projekta mērķu izpildi. Augstskolām noteikti ir iespējas vadīt projektu. Plānotais pētījums nav aprīkojuma ietilpīgs, un augstskolu komandām ir visi resursi projekta īstenošanai. Projekta grafiks ir detalizēti izplānots un ir reālistisks, taču projekta apraksts ir ļoti sarežģīts un tajā ir ļoti daudz starpmērķu un nodevumu. Studentu apmācībai un pētnieku kapacitātes stiprināšanai netiek pievērsta pienācīga uzmanība, lai gan, visticamāk, projekts uzlabos komandas locekļu spēju piedalīties Apvārsnis 2020 projektos.

Latvijas Zinātnes
padome

Sagatavoja
Latvijas Zinātnes padome